

Dosarul nr. 2ra-44/19

Prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul Central (jud: Gh. Bîrsan)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud: Iu. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu)

ÎNCHEIERE

16 ianuarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Mariana Pitic
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Oleg Cojuhari, reprezentat de avocatul Eugeniu Fencovschi,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Oleg Cojuhari împotriva Consiliului raional Edineț, intervenient accesoriu Primăria satului Goleni, raionul Edineț, cu privire la recunoașterea ilegalității refuzului și recuperarea valorii averii confiscate în urma represiunilor politice,

împotriva deciziei din 24 mai 2018 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admis apelul declarat de Consiliul raional Edineț, casată hotărârea din 20 martie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Central și emisă o hotărâre nouă,

c o n s t a t ă:

La data de 06 aprilie 2017, Oleg Cojuhari a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului raional Edineț cu privire la recunoașterea ilegalității refuzului și recuperarea valorii averii confiscate în urma represiunilor politice.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că este fiul Mariei Auz, născută la XXXXX și decedată la 21 octombrie 2016, care la rândul ei este fiica lui Feodor Auz și a Parascoviei Auz. Fiind locuitori ai satului Goleni, în prezent raionul Edineț, Maria Auz, Feodor Auz și Parascovia Auz au fost supuși represiunilor politice prin deportare la 11 iunie 1941 în regiunea Tiumeni, Federația Rusă, cu confiscarea averii.

Oleg Cojuhari a invocat că prin hotărârea din 15 septembrie 2015 a Judecătoriei Dondușeni, a fost admisă cererea Mariei Auz și constatat faptul că la deportare în anul 1941 familiei ei, împreună cu tatăl Feodor Auz și mama Parascovia Auz, locuitori ai s. Goleni, rml Edineț, le-au fost confiscate următoarele bunuri: casa de locuit cu dimensiunile $h = 2,5$ m, $L = 11$ m, $l = 7$ m, construită în anul 1912 din piatră, acoperită cu tablă zincată, cu ușa de intrare din lemn, cu 6 ferestre duble din lemn; pivniță cu dimensiunile $h = 2$ m, $L = 4$ m, $l = 3,4$ m, construită în anul 1930 din piatră, acoperită cu tablă zincată; șură cu dimensiunile $h = 2,0$ m, $L = 15$ m, $l = 5$ m, construită din cărămidă mozaică și acoperită cu cerepiță; șopron cu dimensiunile

h = 2,0 m, L = 8 m, l = 4 m, construit din scândură și acoperit cu cerepiță; șopron cu dimensiunile h = 1,8 m, L = 4 m, l = 3 m, construit din lemn și acoperit cu paie; covoare moldovenești mari – 5 buc.; perne – 8 buc.; trei paturi unul din stejar și unul din fag; 2 dulapuri; 5 mese mari din lemn; 15 scaune din lemn; lână de bumbac – 300 m; pânză de bumbac – 50 m; 20 de ștergare; plug din lemn cu colț de fier pentru un cal; goronă din fier pentru un cal; drapac; bricică; 5 vaci; 3 viței de 10 luni; 30 de oi; 5 porci; 50 de găini; 30 de rațe; făină de grâu – 500 kg; 3 cai și o căruță de lemn cu roți din fier.

Reclamantul a menționat că potrivit raportului de evaluare a proprietății imobiliare nr. 4101/16/4697 din 22 martie 2016, întocmit de Oficiul Cadastral Teritorial Edineț, valoarea casei individuale de locuit cu construcții accesorii, amplasată în s. Goleni, rml Edineț, constituie suma de 14 244 de lei. Totodată, conform raportului de evaluare nr. 0353624 din 30 iunie 2016, întocmit de Camera de Comerț și Industrie, valoarea de piață a bunurilor confiscate în urma represiunilor politice constituie 187 935 de lei.

Oleg Cojuhari a susținut că la 18 august 2016, Maria Auz a depus la comisia specială privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice din cadrul Consiliului raional Edineț o cerere, prin care a solicitat restituirea valorii bunurilor confiscate în anul 1941 la deportarea familiei sale, în mărime de 202 179 de lei. Însă, la data de 21 octombrie 2016 Maria Auz a decedat.

Reclamantul a afirmat că la 09 decembrie 2016, Consiliul raional Edineț i-a comunicat, în calitate de moștenitor al represatei Maria Auz, că cererea de restituire a bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în alt mod din posesie ori de compensare a valorii acestora se examinează în termen de până la 6 luni din data depunerii și respectiv, ședința comisiei speciale va avea loc în luna ianuarie, iar despre rezultatele examinării va fi informat ulterior.

Astfel, prin scrisoarea nr. 1277/02/1-19 din 03 februarie 2017, Consiliul raional Edineț i-a adus la cunoștință că la cererea depusă nu au fost anexate toate documentele prevăzute la pct. 5 din Regulamentul privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, precum și achitarea compensației în cazul decesului ca urmare a represiunilor politice, fără a le specifica.

Consideră că este neîntemeiat și ilegal refuzul pârâtului de a achita compensația pentru bunurile confiscate, deoarece la cererea din 18 august 2016, Maria Auz a anexat documentele necesare prevăzute de Regulamentul menționat și anume: copiile buletinului de identitate și a certificatului de naștere ale Mariei Auz, copia certificatului de reabilitare a Mariei Auz, Parascoviei Auz și Feodor Auz din 07 august 2014, copia hotărârii irevocabile din 15 septembrie 2015 a Judecătoriei Dondușeni, originalele raportului de evaluare a proprietății imobiliare din 22 martie 2016 și raportului de evaluare nr. 0353624 din 30 iunie 2016. Prin urmare, Consiliul raional Edineț eronat a concluzionat că Maria Auz nu a depus setul complet de documente, refuzându-i ilegal în satisfacerea cererii.

Oleg Cojuhari a solicitat recunoașterea refuzului Consiliului raional Edineț de a o despăgubi pe Maria Auz pentru bunurile confiscate, ca fiind neîntemeiat și ilegal,

cu încasarea din contul Consiliului Raional Edineț a compensației pentru bunurile confiscate în urma represiunilor politice în sumă totală de 202 179 de lei.

Prin încheierea din 07 aprilie 2017 a Judecătoriei Edineț, sediul Central, a fost atrasă în proces în calitate de intervenient accesoriu Primăria s. Goleni, r. Edineț.

Prin hotărârea din 20 martie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Central, acțiunea a fost admisă și s-a recunoscut refuzul Consiliului raional Edineț cu nr. 1277/02/1-19 din 03 februarie 2017 de a o despăgubi pe Maria Auz pentru bunurile confiscate, ca fiind neîntemeiat și ilegal. S-a încasat din contul Consiliului raional Edineț în beneficiul lui Oleg Cojuhari, succesorul represatei Maria Auz, compensația bănească pentru bunurile confiscate ilegal în mărime de 202 179 de lei. Totodată, Consiliul raional Edineț a fost scutit de achitarea taxei de stat.

Instanța de fond a ajuns la concluzia că Maria Auz a prezentat comisiei speciale privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice din cadrul Consiliului raional Edineț, toate actele necesare prevăzute de art. 12¹ din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08 decembrie 1992 și pct. 5 din Regulamentul privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, precum și achitarea compensației în cazul decesului ca urmare a represiunilor politice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 627 din 05 iunie 2007. Respectiv, instanța de judecată a conchis că este neîntemeiat și ilegal răspunsul Consiliului raional Edineț cu nr. 1277/02/1-19 din 03 februarie 2017, din contul acestuia urmând a fi încasată compensația pentru bunurile confiscate în urma represiunilor politice în sumă totală de 202 179 de lei.

Prin decizia din 24 mai 2018 a Curții de Apel Bălți, a fost admis apelul declarat de Consiliul raional Edineț, casată hotărârea din 20 martie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Central și emisă o hotărâre nouă prin care pretenția cu privire la recunoașterea ilegalității răspunsului a fost respinsă ca neîntemeiată, iar pretenția cu privire la încasarea compensației pentru bunurile confiscate a fost respinsă ca tardivă.

Pentru a ajunge la concluzia dată, instanța de apel a constatat că prin scrisoarea din 24 aprilie 1989, Maria Auz a fost informată despre faptul că Feodor Auz și membrii familiei lui au fost reabilitați în urma deportării în anul 1941. Potrivit procesului-verbal nr. 10 din 23 octombrie 1993, comitetul executiv raional au decis de a restitui costul valoric al averii din bugetul local în sumă de 90 000 de cupoane pentru fiecare familie deportată, inclusiv familia lui Auz Feodor, iar la 27 mai 1994 executivul raional a decis de a restitui la cererea moștenitorilor cetățenilor deportați o compensație unică în mărime de 30 de salarii minime, inclusiv Mariei Auz. Astfel, instanța de apel a conchis că, în circumstanțele expuse, Maria Auz a cunoscut despre reabilitarea familiei sale încă din anul 1989 și respectiv, în lipsa achitării despăgubirilor convenite urma să se adreseze cu cerere de restituire a valorii bunurilor confiscate în termen de un an de la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, adică până la 01 ianuarie 2008, pe când la caz cererea a fost depusă abia la 18 august 2016.

Totodată, instanța de apel a reținut că răspunsul Consiliului raional Edineț din 03 februarie 2017 nu contravine legii, or, în caz de necesitate, comisia specială privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse presiunilor politice, este în drept să solicite și alte acte relevante pe care persoana le deține sau le poate obține suplimentar.

La data de 18 octombrie 2018 Oleg Cojuhari, reprezentat de avocatul Eugeniu Fencovschi, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 24 mai 2018 a Curții de Apel Bălți și menținerea hotărârii din 20 martie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Central.

În motivarea recursului, reprezentantul recurentului a indicat că în cadrul examinării cauzei în prima instanță, Oleg Cojuhari a depus cerere prin care a solicitat examinarea cauzei în lipsa lui, în legătură cu plecarea peste hotarele țării, încredințând avocatului să-i reprezinte interesele. Astfel, a fost prezent la toate ședințele de judecată ale instanței de fond, pe când ședința instanței de apel din 24 mai 2018 a avut loc atât în lipsa avocatului, cât și în lipsa reprezentantului apelantului Consiliul raional Edineț. Ulterior, în termenul prevăzut de art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, Curtea de Apel Bălți nu a expediat în adresa avocatului copia deciziei integrale din 24 mai 2018, expediind-o doar în adresa lui Oleg Cojuhari, plicul fiind restituit instanței cu mențiunea „Plecat”.

A susținut că abia la 17 august 2018, la cererea lui, Curtea de Apel Bălți i-a expediat copia deciziei din 24 mai 2018, pe care a recepționat-o la 23 august 2018 prin scrisoare simplă.

În circumstanțele expuse, consideră că cererea de recurs a fost depusă în termen.

Totodată, reprezentantul recurentului a invocat că este eronată concluzia instanței de apel precum că cererea de restituire a valorii bunurilor confiscate urma a fi depusă până la 01 ianuarie 2008, în condițiile în care la materialele cauzei a fost prezentat certificatul de reabilitare nr. 21(13)-187/89 din 07 august 2014, eliberat de Procuratura Generală a RM. Prin urmare, cererea urma a fi depusă în termen de trei ani din momentul înștiințării persoanei supuse presiunilor politice despre reabilitare, în speță - 07 august 2014, Maria Auz încadrându-se în termenul legal.

Examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Oleg Cojuhari, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

Prevederile art. 434 din Codul de procedură civilă stipulează că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Oleg Cojuhari, reprezentat de

avocatul Eugeniu Fencovschi, urmează a fi considerat inadmisibil din motiv că este depus cu omiterea termenului de declarare a recursului.

Astfel, materialele cauzei relevă că ședința de examinare a cererii de apel depusă de Consiliul raional Edineț a fost numită pentru 24 mai 2018, ora 11:30, participanților la proces fiindu-le expediată la 04 mai 2018 citație, care a fost recepționată de către Oleg Cojuhari la 11 mai 2018 (f.d. 181) și avocatul Eugeniu Fencovschi la 10 mai 2018 (f. d. 183).

Potrivit procesului-verbal, la ședința de judecată din 24 mai 2018 părțile nu s-au prezentat, Curtea de Apel Bălți pronunțând dispozitivul deciziei din 24 mai 2018.

La 18 iunie 2018, în termenul prevăzut de art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de apel a expediat în adresa lui Oleg Cojuhari copia deciziei integrale din 24 mai 2018 (f. d. 196), în aceeași zi decizia fiind publicată pe pagina web a instanței judecătorești. La 02 iulie 2018, plicul expediat în adresa lui Oleg Cojuhari a fost restituit Curții de Apel Bălți cu mențiunea „Plecat” (f. d. 198).

La 14 august 2018, avocatul Eugeniu Fencovschi a depus la Curtea de Apel Bălți o cerere, prin care a solicitat să fie informat despre rezultatele examinării apelului declarat de Consiliul raional Edineț, invocând că prin citația din 04 mai 2018 a fost înștiințat despre data examinării apelului, însă ulterior nu i-a mai fost comunicat rezultatul judecării cererii de apel (f. d. 207). Prin intermediul serviciul poștal, la 17 august 2018 Curtea de Apel Bălți a expediat actul judecătoresc motivat la adresa avocatului, totodată informându-l că la 04 iulie 2018 dosarul a fost transmis la Judecătoria Edineț, sediul Central (f. d. 208).

La 18 octombrie 2018 Oleg Cojuhari, reprezentat de avocatul Eugeniu Fencovschi, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel.

În cererea de recurs, reprezentantul recurentului a indicat că a luat cunoștință de decizia motivată a Curții de Apel Bălți abia la 23 august 2018, data la care a primit copia deciziei integrale expediată prin scrisoarea din 17 august 2018.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție nu poate reține argumentul reprezentantului recurentului precum că decizia instanței de apel i-a fost comunicată abia la 23 august 2018, or, avocatul Eugeniu Fencovschi urma să depună diligența necesară și să se intereseze la ce etapă de examinare se află cererea de apel, precum și să solicite într-un termen rezonabil eliberarea unei copii a deciziei motivate, în caz că nu a recepționat-o prin poștă, sau să ia cunoștință de materialele dosarului.

Or, decizia instanței de apel a fost emisă la 24 mai 2018, însă avocatul Eugeniu Fencovschi s-a adresat cu cerere de eliberare a deciziei motivate abia la 14 august 2018, fără invocarea cărorva motive întemeiate care să justifice adresarea cu cererea dată peste aproximativ 3 luni de la emiterea deciziei Curții de Apel Bălți.

Cu toate acestea, anterior, la 18 iunie 2018, decizia din 24 mai 2018 a fost publicată pe pagina web a Curții de Apel Bălți www.cab.instante.justice.md în termenul prevăzut de lege de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului deciziei.

În ceea ce privește plasarea hotărârilor judecătorești pe pagina web menționată, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că această modalitate este prevăzută expres în punctele 7-8 din Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești

pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, aprobat prin hotărârea nr. 658/30 din 10 octombrie 2017 a Consiliului Superior al Magistraturii. Potrivit acestor puncte, scopul existenței portalului național al instanțelor de judecată îl constituie susținerea unui mediu informațional virtual și accesibil pentru cetățeni. Informațiile publicate pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție includ lista cauzelor fixate pentru judecare, hotărârile instanței de judecată, citațiile în fața instanței și alte informații relevante pentru justițiabili.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție notează că, potrivit unei jurisprudențe constante, instanțele de judecată publică, în mod sistematic, actele lor de dispoziție pentru o bună administrare a justiției. De altfel, o atare posibilitate de a aduce la cunoștință hotărârile judecătorești a fost completată prin Legea nr.17 din 05 aprilie 2018, care este aplicată din 01 iunie 2018. Or, după modificări, articolul 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă prevede că decizia integrală se întocmește în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului deciziei și se publică pe pagina web a instanței judecătorești.

La același capitol, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție remarcă că recurentul și avocatul lui nu au susținut că nu au fost conștienți de cerința de 2 luni pentru depunerea unei cereri de recurs. De fapt, deși avocatul nu a fost obligat să depună vreo cerere de obținere a copieii hotărârii judecătorești mai devreme de 30 zile de la data pronunțării acesteia, totuși trebuia să-și asume responsabilitatea pentru consecințele deciziei lui de a se informa despre soarta dosarului abia în august 2018. Prin urmare, recurentul nu a furnizat nicio explicație plauzibilă în fața instanței de recurs despre motivul pentru care a așteptat până la 14 august 2018 să depună o cerere de eliberare a deciziei din 24 mai 2018 (a se vedea *Seal vs Regatul Unit* 7 decembrie 2010, parag. 82, și *Wyssenbach vs Elveția*, 22 octombrie 2013, parag. 39 - 40). Totodată, acesta nu a solicitat repunerea în termen.

În plus, un raționament aparte al instanței în susținerea poziției sale constă în faptul că recurentul-reclamant a fost reprezentat de către avocatul Eugeniu Fencovschi din 10 mai 2017, care este o persoană abilitată și calificată, conform art. 1 al Legii cu privire la avocatură, să pledeze și să acționeze în numele clienților lor, să practice dreptul, să apară în fața unei instanțe judecătorești sau să consulte și să reprezinte în materie juridică clienții lui. Astfel, acesta a fost în măsură să cunoască că toate hotărârile judecătorești, cu excepțiile prevăzute de Regulamentul sus – citat, sunt publicate pe portalul instanțelor de judecată. La fel, în virtutea funcției lui, el a știut cerințele articolului 434 din Codul de procedură civilă și modalitatea de publicarea a hotărârilor, iar, după caz, trebuia să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Henrioud vs Franța*, 5 noiembrie 2015, parag. 61, *Trevisanato*, ibidem, parag. 45, *Sturm*, citată mai sus, parag. 40).

Având în vedere cele menționate supra, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că termenul de declarare a recursului a început să curgă din 18 iunie 2018 (data publicării deciziei motivate) și a expirat la 18 august 2018.

Contrar celor stabilite, prezentul recursul a fost depus abia la data de 18 octombrie 2018 (f. d. 210).

Deci, se atestă cu certitudine că prezentul recurs a fost depus de Oleg Cojuhari, reprezentat de avocatul Eugeniu Fencovschi, în afara termenului legal prevăzut de art. 434 din Codul de procedură civilă, acesta fiind unul de decădere și nesusceptibil restabilirii, ceea ce condiționează declararea recursului ca fiind inadmisibil.

Se reiterează că o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea standardelor înserate în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată, chiar și cu o singură zi, a termenului pentru exercitarea recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanțele de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În aceeași ordine de idei, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că situații similare au fost deja examinate în hotărârile Popov vs Moldova (nr. 2), (6 decembrie 2005, parag. 53), Melnic vs Moldova (14 noiembrie 2006, parag 40 și 41) sau Dacia S.R.L. vs Moldova (18 martie 2008, parag. 77), în care s-a constatat că, prin neaducerea vreunui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de către pârâți a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale au încălcat drepturile reclamantilor la un proces echitabil.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că cererea de recurs este depusă cu omiterea evidentă a termenului de declarare a recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că în temeiul art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, recursul declarat de către Oleg Cojuhari, reprezentat de avocatul Eugeniu Fencovschi, urmează a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 269-270, art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. b), art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție dispune:

Recursul declarat de către Oleg Cojuhari, reprezentat de avocatul Eugeniu Fencovschi, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Mariana Pitic

judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru